

Institutionsanbringelser av unge

Hvad er viktig for at opnå
resultater?

Tore Andreassen

Institusjonsutvikling

- Rundt 1980 hadde bruk av institusjoner for barn/unge generelt en økning både i Norden og internasjonalt.
- Omkring 1990 «mistet» institusjon som tiltak noe av veksten i mange land. I stedet fokus på tiltakskjeder og andre tiltak utenfor institusjon. Institusjoner ble kritisert for svak involvering av familier, dårlig planlegging av ettervern, og generelt dårlige resultater (Leichtman, 2006).
- Ført til en ønsket utvikling i mange land hvor flere barn/ungdom plasseres i andre tiltak enn i institusjon (Bengtsson og Jacobsen, 2009).

”Rekordmange unge anbringes i Danmark” (2009)

- ”Danske unge ender i højere grad på døgninstitutioner end i nordiske nabolande. Forskningen peger ellers på, at institutionsopholdene skader de unge og sender dem længere ned af den sociale rangstige. Vi griber for sent ind, lyder kritikken”.
- ”De fleste utilpassede unge ender i Danmark på en døgninstitution. I seks ud af ti tilfælde er en døgninstitution løsningen, når unge anbringes uden for hjemmet. Det er en markant større andel end i Sverige og Norge, hvor henholdsvis 26 og 31 procent anbringes på en døgninstitution, viser en undersøgelse fra Det Nationale Forskningscenter for Velfærd (SFI).”

Resultater fra institutionsanbringelser

- Flere norske undersøkelser viser at det går bra med 30-50 % av unge med rus eller atferdsproblemer etter opphold i åpne institusjoner
- Svenske undersøkelser viser at det går bra med ca. 20 % fra lukkede eller «låsbara» institusjoner (80% har tilbakefald). (Levin, 1998; Petterson, 2009).
- Dansk undersøkelse av sikrede institusjoner fant at 18 % ikke begikk kriminalitet etter anbringelsen, mens 82 % begikk kriminalitet (Rapport, 2010).
- **Uten intervensjoner går det bra med 20-40 % av unge med problematferd (Tarolla m.fl. 2002).**

Institution vs. Fosterhjem?

- Sammenlignet 5000 unge fra institution med unge plassert i fosterhjem
- Matchet på relevante faktorer (alder, kjønn, historie, etc.)
- Inkluderte kun unge som ikke var plassert på grunn av kriminell atferd eller atferdsvansker, men som var plassert av andre årsaker (sosio-emosjonelle problemer, omsorgssvikt, eller overgrep).
- **Gjennomsnittlig 2 1/2 gang større sannsynlighet for å bli arrestert for kriminell atferd i ettertid for unge som hadde vært i institution sammenlignet med unge som hadde vært i fosterhjem.**
- **Risikoen for negativ utvikling økte jo lengre anbringelsen på institution hadde vært.**

Dette betyr.....

- Det går dårlig med mange unge etter institutionsanbringelser, men....
- Det går også bra med mange, selv om denne andelen er klart mindre enn den andelen som det går dårlig med.
- Vi kan anta at problemkompleksiteten for institutionsanbragte unge er høyere enn for unge i andre tiltak, og at prognosene dermed er dårligere i utgangspunktet.
- **Spørsmålet er likevel om vi kan si oss tilfredse med det resultatet vi oppnår?**

Hva nå?

- **Little, Kohn og Thompson (2005):** Uten signifikante forandringer i form av bedre dokumentert støtte for «tilleggsgevinst» av institutionsanbringelser sammenlignet med andre intervensjoner, kan motivasjon for å sende barn/ungdommer til institusjon og bort fra hjemmemiljøet reduseres.
- **Plant og Panzerella (2009):** For å rettferdiggjøre kostnader og fjerning av ungdommen fra normal samfunnssituasjon, er det behov for å kunne vise til støtte for at institusjoner gir bedre resultat enn alternative og mindre inngripende intervensjoner, selv om det skulle gjelde for kun spesifikke grupper av ungdommer.

- For mange vil hjemmebaserte innsatser eller fosterhjem være tilstrekkelig og det beste.
- Ingen land planlegger å slutte med institusjoner
- Institusjoner vil fremdeles være et viktig og nødvendig tiltak for mange unge
- **Viktig å bedre kvalitet og resultater fra institusjoner**

Norge – Arbeidsgruppe 2009

- «Utvikling av kvalitet i barneverninstitusjoner»
- Forskning om institusjoner
- Innspill fra brukere (unge i institusjoner), samarbeidspartnere, kommuner, osv.
- Innspill fra praksisfeltet (institusjoner)
- Levert rapport oktober 2010 med en rekke anbefalinger

Konklusioner

- Institutioner er kritisert for dårlige resultater
- En del handler om hva som skjer i institusjoner (under anbringelsen). Herunder personaladfærd, straffekulturer, uegnet metode, etc.
- En annen og viktig del handler om hvad der skjer med eksterne forhold: skole, familie, og oppfølging etter anbringelsen.
- Disse forhold synes å være avgjørende for hva som blir resultatene av en institutionsanbringelse.

Forskning .....

- Både norsk, nordisk og internasjonal forskning peker på generelt svake resultater av institutionsanbringelser. Det går bra med noen, men andelen som det går dårlig med er klart større.
- De viktigste hindringene for å oppnå bedre resultater påpekes til å være:
  - Blanding av ulike målgrupper i samme institutioner (smitteeffekt / negativ læring **og** problemer med tilrettelegging for ulike behov i samme institusjon)
  - Svakt fokus på skole
  - Svakt fokus på involvering av familie
  - Svakt fokus på oppfølging etter institutionsanbringelser

Unge i institusjoner («Barnevernproffene»)

- «Ber om at institusjonene blir mer rettet mot ulike grupper ungdommer. Det må skilles etter hvilke behov vi har.»
- «Ungdommer som bruker rus i et visst omfang før de blir plassert, må aldri plasseres sammen med ungdom som ikke bruker rus.»
- «Barn og unge med mye utagering og problemer med vold, må ikke bo med de som er stille og forsiktige.»

Differensiering

- Ulike grupper har ulike behov
- Ulike grupper påvirker hverandre og lærer av hverandre
- Særlig unge med rus- og atferdsproblemer bør ikke plasseres sammen med unge uten slike problemer
- Unge som er godt etablert i kriminelle miljøer (høyrisiko) bør ikke plasseres sammen med unge uten slik tilknytning, selv om disse også har alvorlige atferdsproblemer

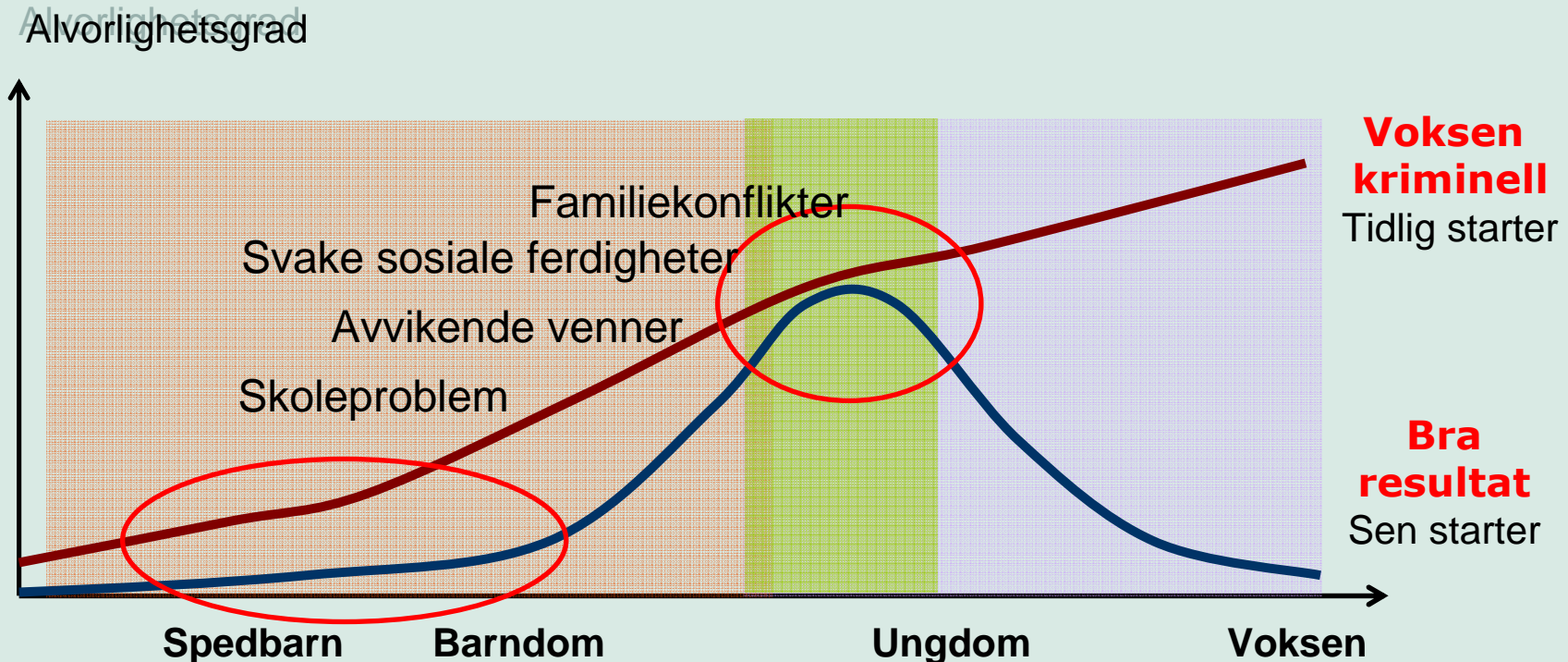
Deviant peer influences in Interventions

(Dishion, Dodge, Landsford 2006)

Hvordan unngå antisocial kameratpåvirkning i institusjoner ? (Deviant peer influences)

1. **Lavrisiko unge bør ikke blandes med høgrisiko unge**
2. Tid i ustrukturert samvær uten voksne bør begrenses
3. Program-/behandlingsansvarlig må skape og opprettholde en prosocial unge-kultur
4. Gruppesituasjoner bør være velstrukturerte og ledes av trenede og velutdannede voksne gruppeledere

Skille mellom høy og lavrisiko atferdsproblemer – Ulike utviklingsmessige forløp – Og behov

- Framstår lignende i løpet ungdomstiden.
- Tidlige forskjeller i kognitiv, atferdsmessig og personlighetsfungering
- “Tidlig starter” utviklingsforløp – ofte tidlig neuro-psykologiske problem og mange omgivelsesmessige risikofaktorer
- **“Sen starter” har færre risikofaktorer. Søker til avvikende venner i ungdomsalder. Påvirkes mer av antisosiale jevnaldrende. Ulike prognoser og behov!**

Hvordan oppnå bedre resultater av institutionsanbringelser?

Før plassering?

- Tydelig differensiering av ulike grupper med ulike behov, dvs. spesialiserte institusjoner for bestemte målgrupper.

I institusjonene?

- Personalatfærd, miljø og relation
- Metoder som er effektive og tilpasset målgruppen
- Systematikk og mål – evalueringer av måloppnåelse

Under institutionsanbringelsen?

- Fokus på skole, familie og fritid i tillegg til den unge

Etter institutionsanbringelsen?

- Støtte til den unge og familie etter oppholdet

Kræver samarbeid mellom ulike instanser!

Hvad der skjer i institutionen

- Behandlingsmiljø preget av balanse mellom voksen kontroll og støtte. Involvering av de unge. Unngå straffende miljøer.
- Metoder tilpasset de unges behov (ut fra hvem målgruppen er). Bruk metoder som har støtte i forskning.
- Tydelige mål med oppholdet, og jevnlige evalueringer underveis

Kvalitet kræver en...

...erfarings- baseret praksis

Erfaring med...

- socialt arbejde/behandling generelt
- målgruppen

Træning i...

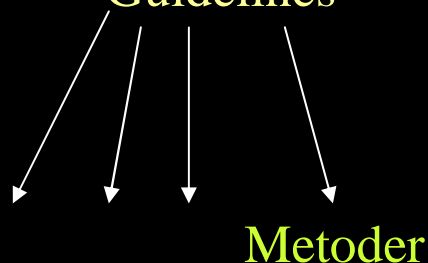
- indsatsmetoder, håndtering af målgruppen
- organisering, koordinering og planlægning
- Kommunikation

Basisuddannelse, supervision

MÅL: Learning by doing

...evidens baseret praksis

Guidelines

Viden om forskning
Forskning i viden

MÅL: Øge viden og
tekniske kompetencer

organisatorisk praksis

Ledelse

Beslutningsprocesser kapaciteter

- Indtagskapacitet
- Dekoblingskapacitet
- Selvevalueringskap

Arbejds/klima-forhold

Ressourcer/lønforhold

Med mere

MÅL: Øge den organi-
satoriske kompetence

AARHUS UNIVERSITET

**Center for Rusmiddelforskning
Mads Uffe Pedersen**

Viktige spørsmål ved planlegging av innsatser (Voorhis,1997)

- Hvem er målgruppe og hvilke problemer vil vi forandre?
- Hvilke behov relatert til problemene kjennetegner målgruppen?
- Hvilke innsatser og metoder er egnet for disse behovene?
- Hvorfor valgte vi disse innsatser og metoder?
- Hva er målsetting med innsatsene?
- Er det en tydelig forandringsmodell som beskriver en logisk og teoretisk forbindelse mellom mål, behov og innsats (Hvordan forandring skal oppnås)?
- Hvordan kan vi vite om vi har gjennomført innsatsene i samsvar med design (opprinnelige planer)?
- Hvordan kan vi vite om innsatsene har vært effektive?

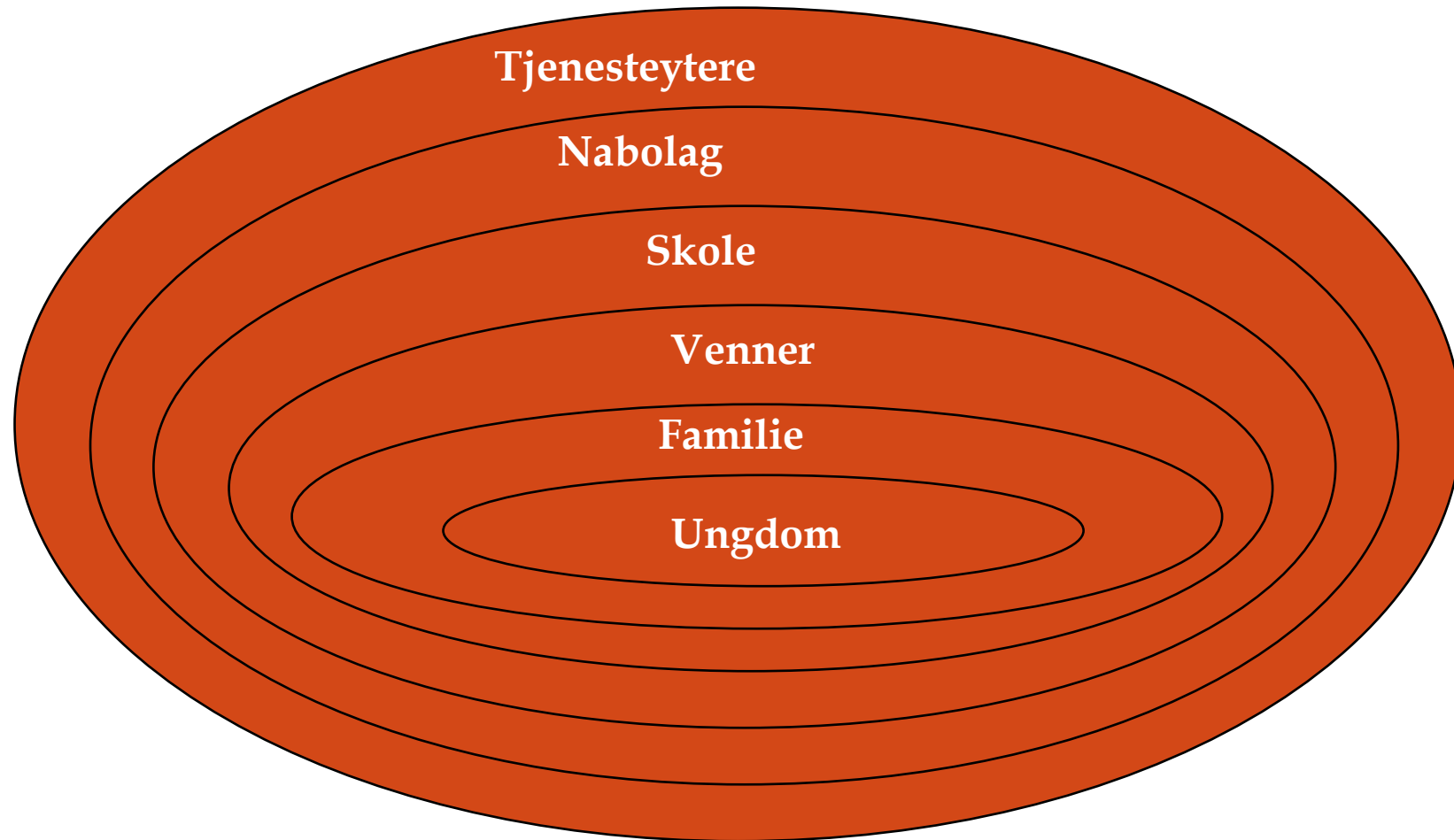
Nåværende evidence-baserte forskningsgjennomganger vektlegger begrensningene i forandringsprogrammer for atfærdsvansker (Byrne, 2005):

- Vi kan bare forvente delvis, kortvarige forandringer i atfærdsproblemer fra full implementering av evidence-basert praksis i institusjoner for unge
- Dersom vi er interessert i langtids forandringer, må vi ha vår oppmerksomhet mot de samfunnsmessige omgivelsene ved problematferd, enten vi bruker institusjoner eller samfunnsbaserte innsatser.
- Det finnes en økende mengde forskning omkring behovet for å integrere forandringsstrategier på individnivå og samfunnsnivå – utenfor institusjonen – gjennom ettervern eller gjennom innsatser i hjemmemiljøet (Sampson, et. al. 2005; Bursik, 2005; Carr, 2003)

Er institusjonsanbringelse tilstrekkelig?

- Generelt er det internasjonalt konkludert med at uten forandring av risikofaktorer på hjemstedet (familie, skole, venner/fritid), har en institutionsanbringelse i seg selv liten sannsynlighet for å lykkes, uavhengig av anbringelsestid (Liddle, 2004).
- Betydning av forandring av hjemmemiljøet er godt dokumentert i mange undersøkelser (Curry, 2004; Whittaker, 2004).
- Hoagwood og Cunningham (2004): Undersøkelse omkring ungdom med emosjonelle problemer: Ca. 40 % forbedret seg. Hva som skjedde etter institutionsoppholdet (særlig støtte til familie) var de viktigste faktorene for predikering av et positivt resultat.

Utvikling foregår i et samspill mellom ulike sosiale sammenhenger (Bronfenbrenner, 1979; 2000)

- Hooper m.fl. (2000) fant at opp mot 60% av ungdom i institusjoner viste positive resultater.
- De beste resultatene ble funnet for institusjoner som inkluderte skolefokus og familiekomponenter, noe som understøtter at individfokus i institusjon ikke er tilstrekkelig.
- Involvering av familier er konsistent påpekt som en nøkkelfaktor for å oppnå positive resultater og særlig for varige forandringer etter en institutionsanbringelse» (Plantz og Panzerella, 2009)

Hair (2005) og Frensch & Cameron (2002)

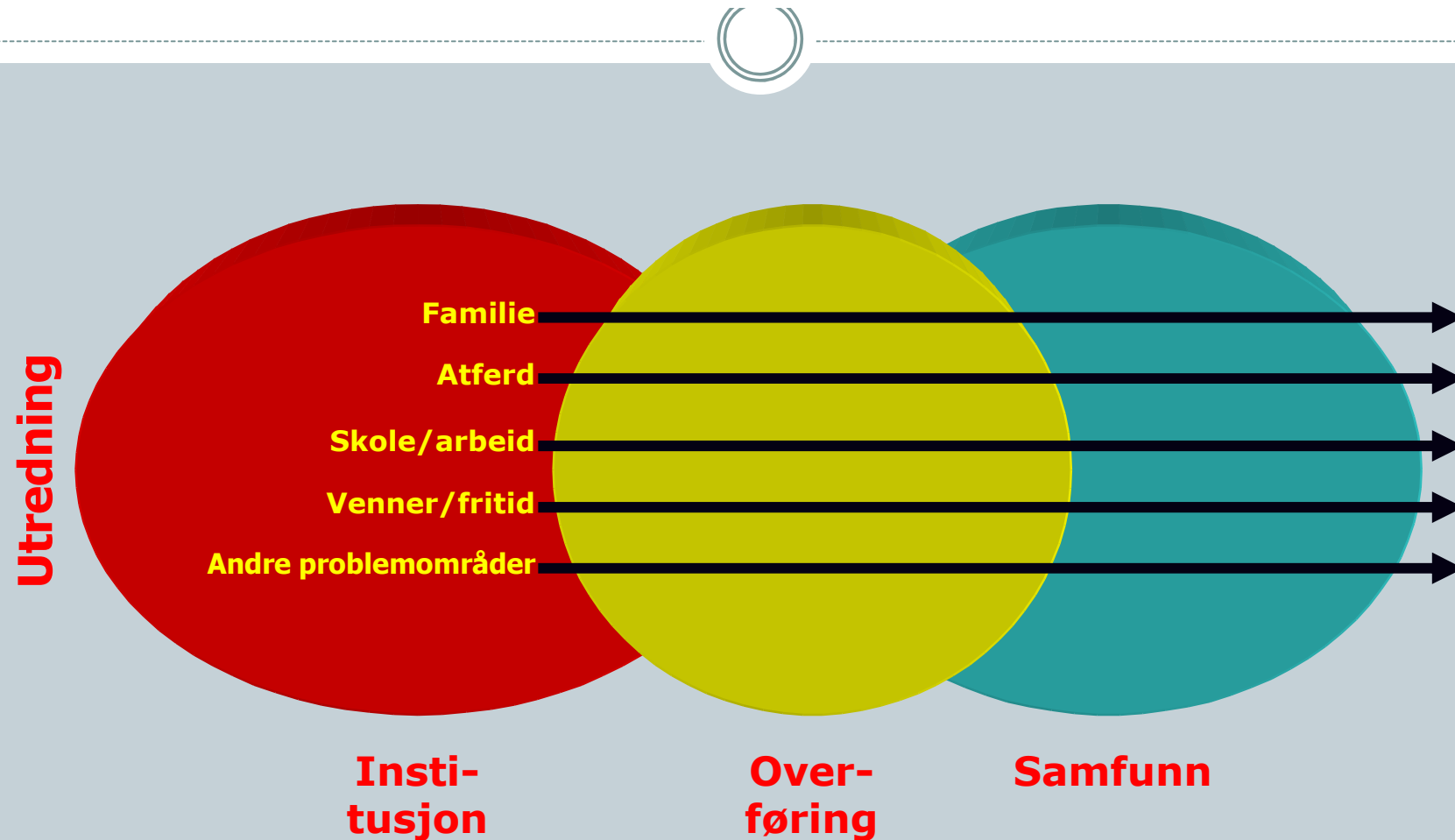
- Ungdommer i institusjon kan være i bedre posisjon når de utskrives sammenlignet med innskriving. Et alvorlig problem er imidlertid vanskeligheter med å opprettholde forandringene. Unge som forlater institusjoner er sårbare og avhengige av omgivelsene. Studiene viste konsistent betydning av kontakt med og arbeid med ungdommenes familier underveis i institusjonsanbringelsen. Dette er en krevende oppgave siden mange av familiene har multiple og kroniske problemer.
- Det konkluderes i begge gjennomgangene med at feiling i å inkludere foreldre **eller** erstatninger for disse synes å representere den største enkeltbarriere for generalisering av forandringer som er oppnådd til en samfunnssituasjon.

Leichtman m.fl. (2001): Varige forandringer fra institusjon avhenger av:

- Involvering av familie fra starten av, og på en måte hvor familien vurderes som en ressurs
- Fokus på områder direkte relatert til plasseringsårsak mer enn på alle mulige problemområder
- Sterkt fokus på planlegging av utskrivning inkludert hjelp til ungdom og familie for å fortsette arbeidet hjemme (ettervern). Etablere tjenester og støtte til familien i samfunnet.
- Intensivt fokus på samfunnsinvolvering inkludert skole.
- Etablering av systemer for måling av utvikling som muliggjør forandring av planer dersom mål ikke nås.

Institutionsanbringelser som del av et helhetlig tilbud

(David M. Altschuler, 2005)

Avgjørende med oppfølging i normal samfunnssituasjon

(Tolan m.fl., 2007; Ferrer-Weder m.fl., 2005).

Fokus på styrking av fire sentrale beskyttelsesprosesser

1. Evne til selvregulering og selvkontroll
2. Sosial kompetanse
3. Foreldreinvolvering og familiefungering
4. Skoletilknytning og skoleprestasjoner

Hvad er viktig for at oppnå resultater?

- Unngå blanding av grupper med ulike behov
- Involver ungdommene i egen behandling
- Ha tydelige mål og evalueringer
- Bruk metoder som er egnet for målgruppens behov og som har støtte i forskning
- Inkluder familien og tilby støtte
- Ha fokus på skole og fritid
- Tilby støtte ved avslutning av institutionsanbringelsen **og etterpå**